

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Tegevused maaparandussüsteemide toimise tagamiseks

Heiki Pajur

Põllumajandus- ja Toiduamet/
maaparandus- ja maakasutus osakond
nõunik

23.03.2022

MILLISED ON RISKIKOHAD

„Maaparanduse õpik“ 1957.a ütleb „ ...86 % rikestest maaparandussüsteemil on põhjustanud suudmed ja kaevud“.

Sama kinnitab professor Koit Alekand tuginedes oma maaparandussüsteemide rikete uuringule aastatel 1970-1980.

Suudmed ja kaevud on maaparandussüsteemide nõrgimad osad.

Suudme asukoha reedab ookrikogum

Suudme asukoha näitab tükk suudmeplaati

Suudme asukohta näitas väljapressiv veenire kraavi nõlval

Selle suudme leiame kasvava paju alt

Kuusejuured suudmetorus

Suudmetoru vale ehitus

Torust eemaldatud juurestik

Tuulevälja raberemmelgas

Vesi on ummistunud suudmest läbi murdnud ja kaotajaks jääb tee kraavipervel

Hooldustöödega rikutud suue

Suudme isepuhastusvõime

LAHENDUSED

- MAK meetme toetuse taotlemine
- Igakevadine suudmete kontroll ja korrastus millega vabastatakse suudme esine
- Maa rentniku lepinguline kohustamine tegelda maaparandushoiuga

Kaevu asukoht osalisel toimival süsteemil

Maaharimisega rikitud kaev

Kaev, mille hooldamisega on hiljaks jäädud

Settega ummistunud kaaneta kaev

Hooldatud on maantee nõlv, aga kaev

Värskelt, viis aastat tagasi uuendatud kaev

Veetase kaevus

Kunagine kaev

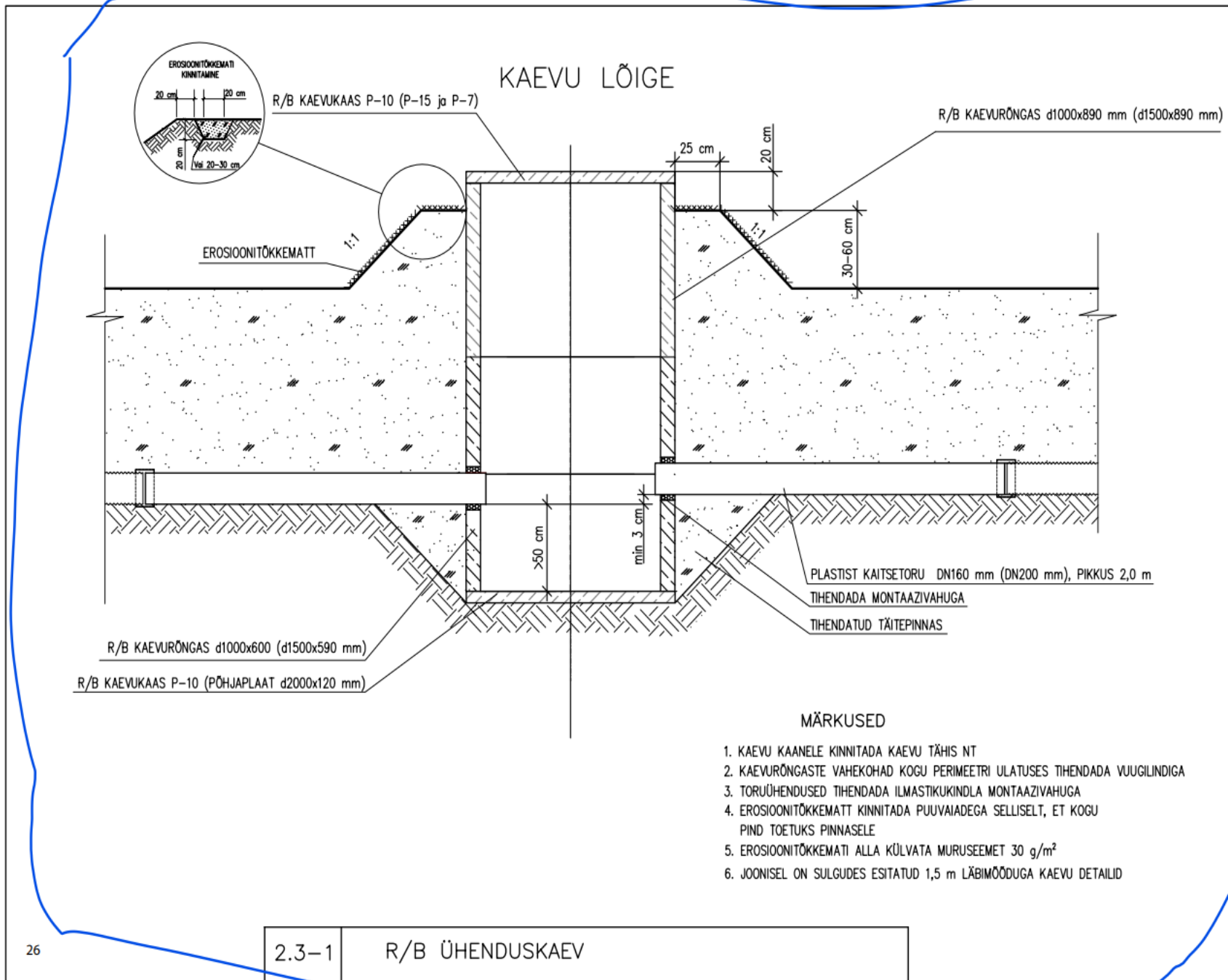

Kaev, mis nõudis korrastuseks kolmel mehel 42 min aega

**Kõik sellel pildil viitab maaomaniku
hoolimatusele teiste sama
maaparandussüsteemi maaomanike suhtes**

LAHENDUSED

- MAK meetme toetuse taotlemine
- Harimisega kaevude vigastamise vältimine
- Kaevude hoidmine kaanetatult
- Kord kolme aasta jooksul kaevude kontroll ja 50 cm sügavuse settemahuti puhastamine
- Maa rentniku lepinguline kohustamine tegelda maaparandushoiuga

Torukaamera pilt probleemist kollektoris

Kollektoririkke asukoht heinamaal

Erosioon katkise kollektori kohal

Auk põllul annab teada drenaaži rikkest

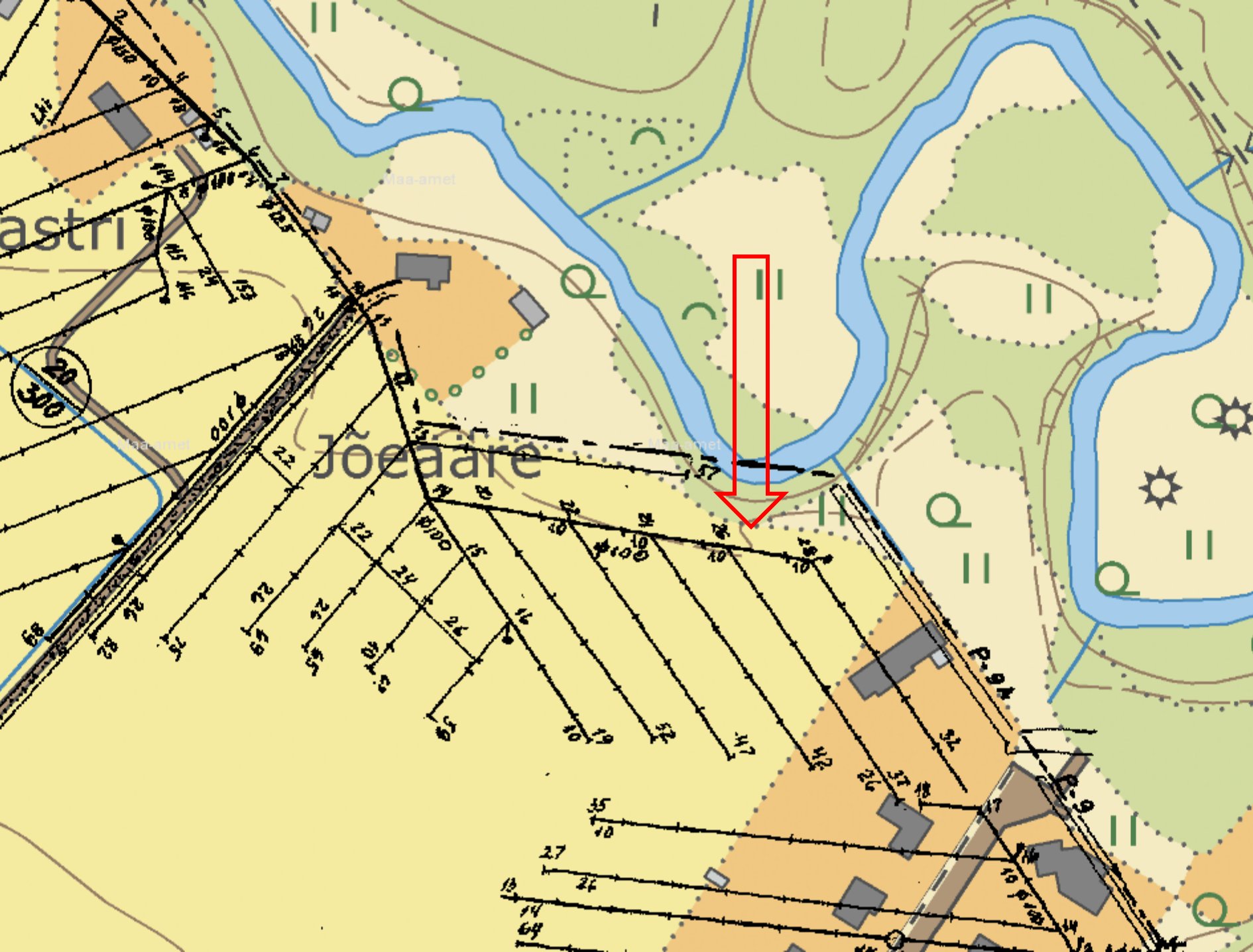
Kuidas ise hooldada?

75mm toru on jätkatud
50mm toruga kuhu on
pandud 30mm
siseläbimõõduga toru.
Võimalikku läbivoolavat
vooluhulka on
vähendatud ligikaudu 10
korda

Välja uhitud kollektor

Abimaterjalid ja Põllumajandus- ja Toiduameti kodulehelt

- <https://pta.agri.ee/pollumehele-ja-maomanikule/maaparandus-ja-kasutus/hooldamine>
- Alati võib nõu küsida PTA regiooni maaparandusspetsialistilt

Üleujutuse mõju maaparandussüsteemidele

TABEL 2. Trapetsikujulise ristlõikega voolusängi nõlvustegur

Projektsügavus H (m)

1,5 Pinnas 1,5–2,0 >2,0

Savi ja raske liivsavi 1,25–1,5 1,5–2,0 $\geq 2,0$

Keskmine liivsavi 1,25–1,5 1,5–2,0 $\geq 2,0$

Kerge liivsavi 1,5–1,75 1,75–2,0 $\geq 2,0$

Saviliiv 1,5–1,75 1,75–2,25 $\geq 2,25$

Tolmjas saviliiv 1,75–2,0 2,0–2,5 $\geq 2,5$

Jämeliiv 1,5–1,75 1,75–2,25 $\geq 2,25$

Keskmine liiv 1,75–2,0 2,0–2,25 $\geq 2,25$

Peenliiv 2,1–2,25 2,25–2,5 $\geq 2,5$

Tolmjas peenliiv 2,0–2,5 2,5–3,0 $\geq 3,0$

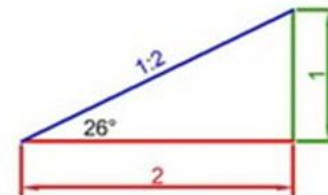
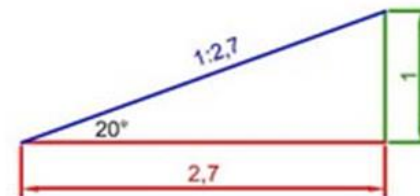
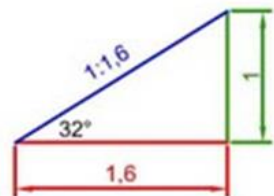
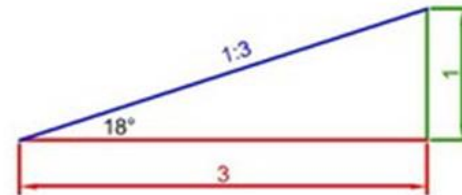
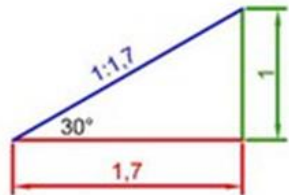
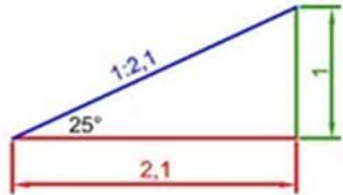
Kuni 50% lagunened turvas 1,0–1,5 1,25–1,75 $\geq 1,75$

Üle 50% lagunened turvas 1,5–1,75 1,5–2,0 $\geq 2,0$

Üleujutuse mõju veekogu nõlvale

Loomuliku varisemise nõlvus vee peal

Loomuliku varisemise nõlvus vee all

Kollektori asendamine kraaviga

Nõlva püsivus niiskes pinnases

Karjatamine maaparandussüsteemil

Veeseaduse § 29¹ „Karjatamise üldnõuded
veekaitsevööndis“ lg 1“ karjatamine

veekaitsevööndis ei tohi põhjustada:

- punkt 6 „maaparandussüsteemi nõuetekohase toimimise kahjustamist“.

Karjatamine kraavide kallastel

Koprado

Vee jõudu ei tohi alahinnata

OMANIKUJÄRELEVALVE

- Kaasata juba kuivenduse projekteerimise etapis
- Kontrollida kohalkäimist kaetud konstruktsioonide (dreenid, kaevud, suudmed) ehitamise ajal
- Nõuda kaetud konstruktsioonide pildistamist

Maaparandus ei kao kuhugi...

Probleemiks on maaomanike ja -kasutajate vähene teadlikkus maaparandussüsteemidest ja nendega hoiuvajadusega seonduvast

KÜSIMUSED?

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Aitäh!

Heiki.Pajur@pta.agri.ee